

Sejlstrup Slots Historie

1335—1685.

Af C. Klitgaard.

1926 udgav Georg Østergaard en lille Bog om Sejlstrups Historie fra Middelalderen til Nutiden, et i flere Henseender yderst slet Arbejde. Det har ikke kunnet undgaas, at nærværende Arbejde indeholder en Del af det samme Stof, som nævnte Bog har, men for den behandlede Tid (1335—1685) giver det dog adskilligt mere om Gaarden, hvorimod Biografier af Lensmændene er udeladt.

Til mine Arkivstudier har *Carlsbergfondet* velvilligt ydet Understøttelse.

Sejlstrupgaard i Sejlstrup Sogn var vist allerede i den ret tidlige Middelalder en anselig Bedrift, hvis Oprindelse vel kan føres tilbage til Tiden før Aar 1000, thi Navnet »Sighæls-torp« indeholder formentlig i første Led Navnet paa Gaardens Grundlægger, og Sognet har utvivlsomt faaet Navn efter Gaarden og ikke omvendt. Sognekirken, der er fra romansk Bygningstid omved Aar 11—1200, kaldtes ogsaa i ældre Tid Sejlstrup *Kapel* og er vel bygget som Kapel for Hovedgaardens Beboere og Fæstere under den.

Gaarden nævnes tidligst 1335, da den tilhørte Væb-

neren, senere Ridder *Markvard Rostrup*¹⁾, og han har vist afhændet den til *Børglum Bispestol* snart efter, thi 1340 træffes han som den holstenske Grev Johans Befalingsmand paa Skanderborg Slot, da Niels Ebbesen belejrede det og faldt her. Markvard Rostrup ejede iøvrigt Labinggaard og Aakjær i Aarhus Amt og havde med sin Hustru *Cæcilie*, Datter af Ridderen Laurits Trugotsen, foruden Aakjær arvet Part i Gylling i samme Amt. Anden Gang var Markvard Rostrup gift med en tysk Fru *Grete*, og i første Ægteskab havde han 1 Søn og 3 Døtre, i andet Ægteskab 2 Sønner og 2 Døtre²⁾, der dog ikke vedkommer Sejlstrup. 1354 døde Biskop Andreas i Børglum og efterfulgtes af *Mogens Jensen*, som 1365 blev Biskop i Ribe. Denne Biskop Mogens ses at have været i Besiddelse af Sejlstrupgaard, thi efter hans Bortflytning til Ribe klagede hans Eftermand Biskop *Johannes Mikkelsen* i Børglum og Kapitlet der til Pave Urban V., der 29. Jan. 1367 gav Biskoppen i Schwerin Ordre til at undersøge Klagerne og apostolisk Fuldmagt til, hvis Klagerne var rigtige, at bansætte Biskop Magnus, indtil han gjorde sin Forseelse god igen og gav Møde ved Kurien med et Bevis fra Bispen i Schwerin om, at Sagen var ordnet. I Pavens Brev til Schwerin siges, at Klagen lød paa, at Biskop Magnus havde beholdt *Sejlstrup* og flere andre Borge (Herregaaarde), Byer, Gaarde, Jorder, Indkomster, Besiddelser og Rettigheder og Goder i Børglum Stift, hvilket retteligt hørte til Børglum Bispebord og Børglum Kirke, og at han stadig vægrede sig ved at tilbagegive Biskop Johannes dette Gods og oppebar de Fordele, der flød deraf, og at han — som han erklærer — faktisk havde overdraget nævnte Gaard Sejl-

¹⁾ Erslevs Diplom. I. Nr. 1726.

²⁾ a. St. III. Nr. 7407.

strup til en Adelsmand fra Egnen, og at han havde bemægtiget sig Landgilde (Aarsindkomster af Korn) og andet Gods, som hørte til nævnte Gaard Sejlstrup og med Rette hørte til Biskop Johannes' Bord. Biskop Magnus havde ogsaa bortjaget Biskop Johannes' Tjenere og bedragerisk stjaalet Kapitlets Segl og havde foretaget mange svigefulde Afhændelser, Pantsættelser og andet mere af Børglum Kirkes Gods, ligesom han uden Kapitlets Vidende havde forseglet med nævnte Segl. Efter sin Forflyttelse havde han taget mange Præster og Tjenere fra Børglum Kloster, havde fængslet dem og ladet dem grusomt piske, ja var end ikke bange for at iværksætte de værste Ulykker¹⁾.

Vi ved ikke, hvorledes Sagen endte. 1394 ses Biskop *Svend*, der 1369 havde efterfulgt Biskop Johannes, at have opholdt sig paa Sejlstrup Slot, da han herfra skrev til Kapitlet i Viborg og mod en aarlig Afgift overdrog til det den gejstlige Jurisdiktion paa Læsø med visse Forbehold, og ogsaa Biskopperne *Gert Pedersen Gyldenstjerne* og *Jakob Friis* har udstedt Breve her.

I Bispetiden blev Sejlstrupgaard bestyret af bispelige Lensmænd; af saadanne kendes *Jes Thomesen* 1465, *Henrik Friis* 1480 (senere Ejer af Odden), *Markvard Jensen* (Rodsteen) 1486 og 1494²⁾ og *Laurids Konge* 1513. I Klemensfejden 1534 blev Sejlstrup Slot afbrændt; Gaarden laa da lidt nord for Kirken, hvor der endnu spores et lavt, firkantet Voldsted omgivet af en Grav og en Ydervold. Sandsynligvis er Gaarden ved Genopbygningen blevet flyttet til dens nuværende Plads. Tomten, hvor Sejlstrup oprindeligt stod, kaldes Gammelgaards Fald, og her er der i 1870 fundet

¹⁾ Acta pontificium Danica, Nr. 634.

²⁾ Jerslev H. Tgb. 7. Juni 1660.

Rester af forkullede Bjælker, Munkesten og Mønter af Sølv og Bronze. Paa Gaardens Mark blev ogsaa 1879 fundet en Fingerring af Guld med en Madonnafigur i Basrelief, nu i Nationalmuseet.

Ved Reformationen kom Sejlstrup Slot ligesom det øvrige Bispegode under Kronen og blev et kongeligt Len, der som oftest var pantsat til Adelsmænd, saaledes 1535—1541 til *Sivert Svin*. 1541—44 var *Enevold Jensen Seefeld* til Visborggaard Lensmand her¹⁾, 1544 fik *Christoffer Gøye* til Clausholm m. m. Lenet i Pant for 3000 Gylden og havde det indtil 1560, da *Otto Banner* til Asdal overtog Pantet, og efter hans Død 1585 overgik det til hans Enke, Fru *Ingeborg Skeel* til Voergaard, død 1604. Otto Banner og Fru Ingeborg havde 1563 og 1578 faaet Lenet paa Livstid mod at afstaa Pantessummen, der 1563 var blevet noget forhøjet, og en Del af Øklosters Gods blev lagt ind under Lenet, da dette Kloster 1573 solgtes til Privateje. Forøvrigt var Sejlstrup Len mærkeligt ved dets Spredthed; det havde nemlig i Tiden henimod 1660 sit Gods spredt i 16 Herreder og 76 Sogne²⁾, deraf meget i Thy. Efter Ingeborg Skeels Død 1604 blev Sejlstrup Len lagt under Aalborghus Len (Lensmand *Mandrup Parsberg*), men allerede det følgende Aar og til 1608 havde *Enevold Kruse* til Hjermelevgaard Sejlstrup Len og efterfulgtes af *Jørgen Friis* til Krastrup. I Ingeborg Skeels Tid var *Christen Eriksen* i Bistrup ved Hjørring Ridefoged til Sejlstrup, død 1599. Af et Syn, der 1612 blev taget over Gaardens Bygninger, ser vi, at *Hovedbygningen* var et stort, rødt, teglhængt Hus i to Stokværk,

¹⁾ Der staar i Lensbrevet, at han skal give Jomfruerne derinde (Nonnerne) fornødent Underhold, men det er vist en Fejl i Konceptet til Brevet, thi Sejlstrup var jo ikke et Kloster.

²⁾ Arent Berntsen: Danmarks og Norges frugtbare Herlighed. 1650—52.

der laa sønderst i Gaarden; der nævnes en Laage, som der var en Gang ud af paa Volden, samt den østre Kvist paa Volden, hvilket vil sige mod Volden. Vindebroen for Borggaarden skulde fornyes. Nogle af de andre Huse var ligeledes teglhængt¹⁾. Gaardens Besætning bestod 1605 af 17 gamle udlevede Øg og en Plag, 12 Plovstude, 2 unge Stude, 16 Køer, 5 Studekalve, 5 Kviekalve, 16 Faar og 13 Lam, 20 Svin og 6 Grise, og til Gaarden hørte 2 Plove med Tilbehør²⁾.

Da Jørgen Friis døde 1617, blev Lenet overtaget paa Regnskab («Genant») af Landsdommer *Gunde Lange* til Brejning, der dog kun beholdt det ét Aar, hvorefter Jørgen Friis' Søn, *Anders Friis* til Hungstrup, Krabbesholm og senere Vrejlevkloster m. m. fik Lenet paa Genant og beholdt det til 1627. Hans Ridefoged var 1618 *Erik Iversen*, der 1619 havde en uheldig Ægteskabshandel i Sæby³⁾. I hans Tid var Udsæden til Sejlstrup 30 Tdr. Rug, 48 Tdr. Byg og 170 Tdr. Havre, og Høavl ca. 230 Læs. 21. April 1624 udstedtes et kgl. Missive til en Række Lensmænd om, hvor mange Bønder der skulde udtages til at drive Avlen til hvert Len, og deraf ses, at Sejlstrup skulde drives med Ægt og Arbejde (Hoveri) af 100 Bøndergaarde og 15 Gadehuse⁴⁾, de øvrige skulde vel saa svare Arbejdspenge i Stedet.

1623 blev der taget Syn over Sejlstrups Bygninger⁵⁾. Det *store røde Hus* havde én Skorsten og var sat i Stand med en Jordkælder under, og en Kviststue var nylig opbygget paa søndre Side af Huset. Det *nordre Hus* i Borggaarden var forraadnet, nedfaldet og øde.

¹⁾ Sejlstrup Lens Regnskab 1612/13.

²⁾ Lensregnskabet.

³⁾ C. Klitgaard: Embedsmænd i Sæby. S. 5.

⁴⁾ Kancelliets Brb.

⁵⁾ Lensregnskabet 1623/24.

Det *østre Hus* i Borggaarden var slet fordærvet paa Tømmer, der var lagt nyt Tag paa *østre Side*, og det var »taglam« paa *vestre Side*. Det *vestre Hus* i Borggaarden var meget forfalden paa Tømmer og Tag. Samtidigt toges ogsaa Syn over Ladegaarden. 1625 byggedes et nyt nordre Hus i Stedet for det nedfaldne.

I Efteraaret 1624 rejste Anders Friis' Skriver til København med den kongeligt Skat og for hos Rentemesteren at faa Kvittance for Lenets Regnskaber¹⁾. Ved Hjemkomsten aflagde Skriveren Regnskab over Rejsseudgifterne, og gennem dette kan man fra Dag til Dag følge hans Rejserute. Antagelig anvendte han Lenets Befordring det første Par Dage, thi den første Udgift, han havde, var 18. November, da han betalte 7 Skill. i Færgespenge ved *Aggersund*. Herfra kom han om Aftenen til *Løgsted*, hvor han var om Natten og for Mad og Øl Aften og Morgen betalte 1½ Mark 4 Skill. Den 19. Nov. betalte han 8 Skill. i Færgeløn for Foged²⁾ og Vogn ved *Hvalpsund*, og derfra kørte man til *Krabbesholm* ved Skive, hvor Anders Friis, der 1622 havde solgt denne Gaard til sin Broder Kansler Chr. Friis, da opholdt sig. Den 20. fortsattes Rejsen med Vogn fra *Krabbesholm* til *Engesvang* vest for Silkeborg, og her fortærede Skriveren Øl og Mad for 1 Mark og gav Kusken fra *Krabbesholm* 6 Skill. i Drikkepenge. I *Engesvang* lejede han for 9 Mark en Vogn til *Hvolgaard* nord for Vejle. Det angives ikke, hvad Ærinde han havde her, men af Kancelliets Brevbøger 19. Juli 1624 ses, at Anders Friis med flere havde gjort Indførsel i Gaarden, der ejedes af *Henrik Holck*, men som Anders Friis derefter overtog. Fra *Hvolgaard* kørte en af Gaardens Folk d. 21. Skriveren til *Vejle* og videre

¹⁾ Bilag til Sejlstrup Lens Regnskab 1624/25; Rigsarkivet.

²⁾ Det omtales ikke, hvad det er for en Foged, der her var med.

til *Middelfartsund*. I Vejle nød han Øl og Mad for 1 Mark, og Kusken fik Øl for 3 Skill. samt 6 Skill. i Drikkepenge, da de kom til *Middelfartsund*. Her fik Færgemanden 12 Skill., og Skriveren fik i *Middelfart* et Maaltid Mad samt 1 Kande Øl for ialt 1 Mark. En Vogn herfra til *Odense* kostede 2 Daler, og »Drengen« (o: Kusken) fik $\frac{1}{2}$ Mark i Drikkepenge. Efter at have overnattet i *Odense* og der nydt Øl og Mad for $1\frac{1}{2}$ Mark befordredes han d. 22. af en af Folkene fra *Sct. Knuds Kloster*, der da var forlenet til Anders Friis' Broder Kansler Christian Friis, til *Nyborg*, hvor han gav Kusken 4 Skill. i Drikkepenge og selv tog Logis hos *Thomas Buus*, hvor han brugte $2\frac{1}{2}$ Mk. 4 Skill. Den følgende Morgen gav han Færgemanden 3 Mk. 4 Skill. for at komme over Storebælt og nød Øl og Mad i *Korsør* for 20 Skill. Her traf han en Vognmand fra *København*, som han for 3 Daler 1 Mk. lejede til at føre sig til *Vordingborg*, og paa Vejen hertil overnattede han i *Næstved* og »fortærede« for $1\frac{1}{2}$ Mk. 6 Skill. Den 24. og 25. opholdt han sig i *Vordingborg*, men hvad han foretog sig her, er ikke angivet; det har vel været i sin Principals Ærinde. Den 26. lejede han en Vogn her til *København* for $3\frac{1}{2}$ Daler 1 Mk. og overnattede i *Køge* med en Udgift af 2 Mk. Fra 27. Novbr. til 6. Decbr. opholdt han sig i *København*, hvilket kostede $7\frac{1}{2}$ Daler, og i Rentekammeret gav han 2 Daler for at faa Kvittance til »Junker« (o: Anders Friis) paa Sejlstrup Slots Regnskab. Saa lejede han 6. Dec. for 7 Mk. en Vogn til *Roskilde*, hvor han overnattede og brugte $3\frac{1}{2}$ Mk., og den følgende Dag fik han for $6\frac{1}{2}$ Mk. en Vogn herfra til *Ringsted*, hvor han overnattede og brugte $2\frac{1}{2}$ Mk. 2 Skill. Den 8. lejede han for 6 Mk. 6 Skill. Vogn herfra til *Antvorskov*, hvor Ernst Normand var Lensmand, og til hvem han

vel havde Ærinde fra Anders Friis, og en af Folkene fra Antvorskov kørte samme Dag Skriveren til *Korsør* og fik 4 Skill. i Drikkepenge. Den 9. og 10. opholdt han sig — vel paa Grund af Vejrforhold — i *Korsør* og gav for Mad og Øl 5½ Mk., og han gav ½ Mk. til 6 Karle, »som tvende Gange var ude med en Baad og skulde ro Skuden til Sejls med os«. Færgemanden fik 3 Mk. 4 Skill. for at sætte ham over til *Nyborg*, hvor han atter tog ind hos *Thomas Buus* og brugte 2½ Mk. Den 11. gav han 6 Mk. for en Vogn til *Odense*, hvor han fortærede for 1½ Mk., og en af Sct. Knuds Klosters Folk, som fik 7 Skill. i Drikkepenge, førte ham derefter til *Rugaard* midtvejs mellem *Odense* og *Middelfart*, og her overnattede han hos Mølleren og fortærede for 1½ Mk. 2 Skill. Det var paa hin Tid almindeligt, at der var Kro i Møllehusene. Den 12. lejede han for 3½ Mk. 4 Skill. Møllerens Vogn til *Middelfart*, hvor han overnattede og brugte 1½ Mk. 4 Skill., Færgemanden fik 14 Skill., og d. 13. fik han Vogn fra *Middelfartsund* til *Vejle* for 6 Mk. I *Vejle* fortærede han for 1½ Mk. 2 Skill. og lejede saa for 3 Mk. Vogn til *Hvolgaard*, hvor han overnattede, og den følgende Dag kørte en af *Hvolgaards* Folk ham til *Knudstrup* i *Torning Sogn* syd for *Viborg* og fik 4 Skill. i Drikkepenge. Efter Aftensmad, Natophold og Morgenmaaltid for 1½ Mk. 4 Skill. i *Knudstrup* kørte Skriveren d. 15. til *Krabbesholm* og gav 6½ Mk. i Vognleje. Her opholdt han sig kun til den følgende Dag, da han med »Junkers Postvogn« kørte til *Hvalpsund* og gav 7 Skill. i Færgepenge. Om Natten laa han og Mads Postdreng¹⁾ derefter i *Ildris*, hvilket kostede 2 Mk., og d. 17. lejede han Vogn fra *Ildris* til *Aggersund* for 5 Mk., gav Fær-

¹⁾ Vel Kusken paa »Junkers Postvogn«, der maaske skulde ad *Aalborg* til.

gepenge 7 Skill. og betalte 12 Skill. for en Vogn fra Færgehuset til *Manstrup* i Bejstrup Sogn, hvorfra han vel er befordret hjem til Sejlstrup af en af Lenets Bønder der i Egnen. Rejsen, der varede lige en Maaned, medførte ialt en Udgift af 48 Daler 1 Mk. 4 Skill., hvilket Beløb var den omtrentlige Værdi af en Landejendom paa 1 Td. Hartkorn.

I Anders Friis' Lensmandstid indtraf den store nordjyske Hekseepidemi, der gav baade ham og hans Ridefoged *Niels Christensen* forøget Arbejde, og Anders Friis ses i hvert Fald til Tider at have opholdt sig paa Sejlstrup, hvad Lensmændene næppe sædvanligvis gjorde.

Anders Friis fratraadte Lenet 1. Maj 1627, da det overtoges af *Christen Thomesen (Sehested)* til Tanderup, og Anders Friis' økonomiske Forhold var da saa slette, at han maatte gøre Opbud og tilbyde sine Kreditorer at overtage Panterne¹⁾, men samme Aar synes han dog at have købt Vrejlevkloster, og hans Opbudsbo blev først ordnet efter Kejserkrigen 1627—29. Christen Thomesen, der fik Sejlstrup Len paa Afgift, fik ikke Anledning til at befatte sig meget dermed, thi i Efteraaret 1627 besatte de kejserlige Tropper Vendsyssel, hvor de blev til Juni 1629, og samme Aar fratraadte han atter det udpinte Len.

Før Christen Thomesen overtog Lenet, blev der optaget Syn over Bygningerne paa Sejlstrup²⁾. Af den udførlige Synsforretningsakt ses, at det *store røde Hus* inderst i Borggaarden var af Bindingsværk og to Løfter højt samt teglhængt. I østre Ende af det var Fruerstuen med en muret Skorsten i, derefter Borgestuen

¹⁾ Kancelliets Brb. 17. Febr. 1630.

²⁾ Trykt i »Danske Saml.« I. R., 6. Bd., S. 369, efter Lensregnskabet 1629.

(Folkestuen) og i vestre Ende Stegers (Køkken). Ved østre Ende af Huset¹⁾ fandtes en lille Kvist, som Lensmanden Jørgen Friis havde ladet bygge; den var 3 Bindinger lang og havde Skorsten, og en Del af Væggene var muret af Teglsten, medens en Del var »slagen med Ler« (o: klinet). Kvisten var tækket med Tegl, og den havde et lille Udskud ved Siden. Paa søndre Side af det røde Hus hen imod østre Ende var der ogsaa en Kvist, som Anders Friis havde ladet opsætte; den var 7 Bindinger lang og af Bindingsværksmur (»muret mellem Stænger«) samt teglhængt og med muret Skorsten i søndre Ende og Jordkælder under, saa langt som Fruerstuen i samme Kvist naaede. I Fruerstuen var der Panel. Over Fruerstuen og Borgestuen var der adskillige Skillerum af Brædder, som Jørgen Friis havde ladet lave.

Det *østre Hus* i Borggaarden var et Loft højt, 17 Bindinger langt og straaatækket; det rummede Bryggers og Baggers, og det var paa vestre Side forfalden²⁾ paa Tag. Det havde 2 Skorstene, og de fleste af Væggene var klinet, men nogle faa muret. En Del af Fodstykkerne var forraadnet. I nordre Ende af Huset var 3 Kamre med Loft over og under Kamrene en øde Kælder.

Det *nordre Hus* i Gaarden, som Anders Friis havde ladet opsætte (1625), var 14 Bindinger langt og af Bindingsværk paa søndre og østre Ende, men iøvrigt med klinede Vægge. Det var i ét Stokværk med Straa-tag og havde Loft af Fyrretræ. I østre Ende var der 2 Kamre med en dobbelt Skorsten imellem, og i vestre Ende var der 2 Kamre.

Det *vestre Hus* var gammelt og forfaldent baade paa

¹⁾ Vist paa nordre Side.

²⁾ »farlam« = ferdelam, af at »ferde« = istandsætte.

Fodstykker, Tømmer og Tag. En Del af Væggene var klinet, en Del muret, og der var 2 Skorstene. I Huset var Skriverstue, Mælkehus, et Svendekammer og en Saltkælder. Ud fra Skriverstuen i nordre Ende gik et lille Udskud paa 2 Bindinger og af klinede Vægge.

De fleste af Vinduerne paa disse Huse var ved Magt.

Broen, som førte fra Slottet over Graven til Ladegaarden, var »flux farlam« (o: aldeles forfalden) paa Tømmer og kunde ikke staa længer uden Hjælp.

Ladegaarden bestod af en *Stald* af Bindingsværk, 18 Bindinger lang; den laa østligst i Gaarden og hældede Øst over, hvorfor der var en Støtte ved østre Side. Fodstykkerne var forraadnet. Ved nordre Ende af Stalden var et 7 Bindings-*Hus*, som Anders Friis havde ladet opsætte.

Kornladen af Bindingsværk, 33 Bindinger, laa sydligst i Ladegaarden ud mod Marken. Paa søndre Side var den øverste Del af Væggene klinet. Huset var temmelig ved Magt.

Fæhuset laa vest for Laden og bestod af 30 Bindinger; paa nordre Side var det af muret Bindingsværk, og paa søndre Side var det dels klinet og dels med Vægge af Tørv. Det var meget gammelt og havde Støtter paa begge Sider, saa det var »flux uduelig«.

Foruden af disse 4 Huse, der alle havde Straatag og altsaa dannede en Vinkel, der var aaben mod Nord og Vest, bestod Ladegaarden af 3 *Jordhuse*, der brugtes til Kalve og Ungkvæg, samt af et Jordhus, hvori der var *Smedie*.

Paa Gaarden fandtes nogle gamle Stykker rødt Klæde, hvormed den gamle Fruerstue havde været betrukket, men som nu var ubrugelige. I et lille Kammer østen for Fruerstuen var der et Sengested med 4 drejede Stolper, og paa Fruerstueloftet stod en gam-

mel Fyrrekiste. I Bryggerset var 2 gamle, ubrugelige Ølkar; i Stegerset en gammel ubrugelig Jerngryde og en gammel Brandfork; i Mælkehuset en Kærne, en Flødebøtte, en Spand og 20 Stavkar; i Borgestuen 2 lange Svendeborde, 1 Svendestob (o: Bæger) med Hank og 3 Bænke, og endelig var der 6 Øltønder i Kælderen. Det var saaledes et meget sparsomt Inventar, som hørte Gaarden til.

Da de fjendtlige Tropper 1627 besatte Vendsyssel, fik Sejlstrup Indkvartering af Ritmester Eltz ved »de gamle Ryttere«, og i Foraaret 1628 blev Gaarden henlagt til Underhold for 1. Livkompagni under Kaptajn Otto. Vi har ikke særlige Efterretninger om Fjendens Husering paa Sejlstrup, men der er ingen Tvivl om, at Ødelæggelsen var stor her ligesom andre Steder, og da Lenet fra 1. Maj 1629 afgaves af Christen Thomsen til Ritmester *Reinhold Heidersdorff*¹⁾ til Rugballegaard, viste Afleveringssynet af 14. Sept., at Bygningerne paa Sejlstrup var yderligere forfaldne end 1627, og 22. Okt. fik Heidersdorff Ordre til at foretage den mest paatrængende Istandsættelse, »thi Tiden og Lejligheden tillader det ikke anderledes nu«²⁾. Ved denne Overlevering var Inventaret ogsaa meget sparsomt, og Gaardens Besætning bestod kun af 5 Køer, 7 Svin og 8 Smaagrise. Derimod var der et righoldigt Arkiv.

Registreringen foretoges af den afgaaende Lensmands Ridefoged *Knud Thomsen Holst*, der senere blev Ridefoged til Sæbygaard og Borger i Sæby³⁾, og Heidersdorffs Ridefoged *Peder Lauridsen Tønder*, der havde tjent ham, medens han var Lensmand paa Ørum Slot i Thy. Peder Tønder begik Underslæb og

¹⁾ Kaldes sædvanligvis Heidenstrup.

²⁾ Kancelliets Brb.

³⁾ Om ham se C. Klitgaard: »Embedsmænd i Sæby«, S. 44 f.

rejste bort med Lenets Regnskaber og Jordebøger, hvorfor Heidersdorff rejste Tiltale mod ham¹⁾, og bedre gik det vist ikke med hans Efterfølger *Niels Jensen*, thi 2. Aug. 1630 udgik der kgl. Brev til Iver Dyre til Hvidstedgaard og Hans Basse til Gærumgaard om at undersøge Heidersdorffs og hans tidligere Ridefoged Niels Jensens Mellemværende og Strid om nogle Aars Regnskaber for Sejlstrup Slot m. v. og afsige Dom, hvis de ikke kunde faa Parterne forligt²⁾. Det var sikkert ogsaa vanskelige Tider for Ridefogederne (Godsforvalterne) den Gang, thi efter Krigen var Samfundsforholdene paa Landet ret opløst, Bønderne var udpint, og mange havde forladt Hus og Hjem og drog i plyndrende Bander omkring for at opholde Livet. Jorden henlaa ubesaaet, og Husene var mange Steder brudt ned; i Smidstrup i Sejlstrup Sogn var Chr. Madsens, Chr. Svenningsens og Jens Andersens Gaarde helt nedbrudt, af Niels Pallesens Gaard stod kun et Jordhus, og af Niels Markvorsens Gaard var der to ubrugelige Stykker Hus igen, medens der af *Nørgaard* ogsaa kun var to ugavnlige Stykker Hus igen³⁾. 11. Marts 1630 beordrede Kongen 400 Tdr. Byg sendt til Sejlstrup til Hjælp til Bøndernes Udsæd. 1630 byggedes et nyt Vesterhus til 40 Kreaturer paa *Sejlstrup* i Stedet for det Fæhus, der 1627 var »flux udueligt«, og 1632 fornyedes 20 Bindinger af Kornladen med Egebinding⁴⁾. 1632 hedder det, at Vesterhuset i Borggaarden med Skorstenen var faldet ned, og 18. Juni 1632 gav Kongen Ordre til at opbygge saavel Borggaarden som Ladegaarden, der var ruineret i Fjendernes Tid. Der skulde være Plads til 100 Nød i Fæhuset,

¹⁾ Børglum H. Tgb. 16. Marts og 21. Septbr. 1630.

²⁾ Kancelliets Brb.

³⁾ Børglum H. Tgb. 20. April 1630.

⁴⁾ Lensregnskabet 1630/31, 1631/32.

og Stalden skulde nedtages og opbygges med det gamle Tømmer¹⁾. Slige Arbejder gav naturligvis Lenets Fæstere forøget Hoveri og Ægter (Kørsel), og 23. April 1632 gav Kongen endvidere Ordre til, at Kronens og Kirkens Bønder aarligt i 3 Aar skulde arbejde 8 Dage hver paa Aalborg Befæstning, for saa vidt de ikke boede over 8 Mil fra Aalborg²⁾, og dette Krav ramte Størstedelen af Sejlstrups Fæstere. 1. Maj 1632 fratraadte Reinhold Heidersdorff Lenet og afgav det til *Niels Friis* til Krastrup, der skulde yde Heidersdorff en aarlig Pension. Samtidigt fratraadte antagelig ogsaa Lenets Skriver og Ridefoged, »ærlig og velagtede Karl« *Jens Thomsen* sin Stilling, thi i Januar tog han Tingsvidne af Lenets Fæstere om sin Opførsel mod dem i den Tid, han havde været Slotsskriver, og hans Skudsmaal var godt³⁾.

1633 blev det store teglhængte 2 *Etagers Hus* i Borggaarden repareret; der indlagdes nye Fodtræer af Eg og Fyr, og der byggedes en ny Kvist sønden ud⁴⁾. Det ses, at *Slotshaven* laa mellem Borggaarden og Lade- gaarden. Det følgende Aar byggedes et *nyt Hus østen i Gaarden* i Stedet for det gamle med Stegers og Baggers. Det nye var 21 Bindinger, af Ege-Bindingsværk og teglhængt. Om Niels Friis' Lensmandstid er iøvrigt kun at bemærke, at han 28. Sept. 1633 paa Hvetbo Herreds Ting lod kundgøre, at Lenets Fæstere ikke »skal lide noget Arbejde enten af Ladefogeden, Bud- deren eller nogen af hans Folk«, og der maa vel være givet Anledning til et saadant Forbud. Han og Hustru *Susanne Krabbe*, der begge døde 1639, gav 1638 Alter- stager til Sejlstrup Kirke.

¹⁾ Kancelliets Brb.

²⁾ a. St.

³⁾ Han H. Tgb. 16. Jan. 1632.

⁴⁾ Lensregnskabet 1633/34.

1640 overtog Ritmester *Steen Holgersen Bille* til Billeskov og Hedegaard paa Mols Sejlstrup Len, og han var for saa vidt noget knyttet til Egnen, da hans Hustru *Karen Ottosdatter Skeel* var fra Hammelmose og ejede Burholt, Bangsbo m. m.

Den Oppositionslyst hos Lenets Fæstere, der allerede havde vist sig under hans Formand, gav sig ogsaa Udslag straks ved hans Tiltrædelse af Lenet, idet Bønderne nægtede at køre den afdøde Lensmands Efterladenskaber til Aalborg, saa Kongen maatte til at gribe ind og beordre 12 Bønder til at køre, og hvis de ikke vilde lystre, skulde de gaa i Jern i Slaveriet paa Bremerholm. Det synes, som om Ægt og Arbejde til Lenet efterhaanden er blevet strammet, thi da der afkrævedes Beboerne i Allerup i Hellevad Sogn Penge for Kørsel med Ved (Brænde) til Sejlstrup, som de havde undladt, vidnede en Mængde Folk, der mindedes indtil 50 Aar, paa Jerslev Herreds Ting 19. Oktober 1643, at Lenets Fæstere i Allerup aldrig før havde givet Penge i Stedet for Vedagen. Lenets Skriver var da *Søren Jørgensen*, som 5. Oktober 1646 paa Han Herreds Ting tog Vidne om, hvorledes han havde forholdt sig mod Fæsterne i de Aar, han havde været Skriver, og da fik et godt Skudsmaal.

Efter Træfningen ved Nørresundby 18. Januar 1644, da Svenskerne gik over Isen paa Limfjorden og adsplittede de vendsysselske Landeværnsfolk, som mistede ca. 400 Mand, deriblandt den gamle Bondehøvding *Lars Dyrskjød* fra Aagaard i Ørum, blev Vendsyssel atter besat af Fjenden ligesom 17 Aar tidligere, og selv om Besættelsen kun varede til August, blev den dog en tung Byrde for Befolkningen, da de fjendtlige Tropper jo ikke for frem med Lempe. Hvad særligt Sejlstrup Slot angaar, ser vi af en Synsforret-

ningsakt af 14. Nov. 1645¹⁾), at Bygningerne var i efternævnte Tilstand:

Det store røde Hus: Paa søndre Side var 15 Bjælkehoveder forraadnet ligesom Fodstykkerne under 12 Bindinger, og Huset var derefter sunket; der manglede 12 Vinduer. Under vestre Ende var Fodstykkerne ligeledes bortraadnet, og et Vindue og Vindskederne manglede. Forstuen foran Stegersdøren var ganske øde. Paa nordre Side af Huset var 2½ Vindue borte. Flere Døre manglede Laase, og Loftsfjælene over 12 Bindinger paa det øverste Loft var borte, medens Loftet over 11 Bindinger var forraadnet paa det nederste Loft.

Paa *Skriverstuehuset*, der var 16 Bindinger, var hele Taget borte med Tømmer og Tække, paa vestre Side var den nederste Del af Væggen nedfaldet og Tømmeret ubrugeligt og sønderslaget, Vinduerne med Karmene samt Dørene med Hængsler og Laase var borte, og den Smule Loft, som endnu laa tilligemed Bjælkerne, var forraadnet.

Det østre Fruerstue Hus: Her manglede i Bryggers og Baggers 2 Vinduer, i Fruerstuen 3½ Vindue. Paa Husets Udskud var Fodstykkerne under 5 Bindinger raadnet bort, hvorefter Huset var sunket. Paa østre Side var 2½ Vindue ude og ligeledes 6 Vinduer paa den søndre Kvists østre Udskud, hvor en Del af Grundvolden ogsaa var skredet ud. Iøvrigt var Huset meget forfaldent baade paa Murene og Tegltaget.

Det nordre Hus: Gavlen paa østre Ende var ganske forraadnet, 11 Vinduer manglede, og Karmene var raadne, ligesom Fodstykkerne under nævnte Gavl og under 6 Bindinger af Husets Nordside. Paa denne Side manglede ogsaa et Vindue, og 11 Væggetavl skulde op-

¹⁾ Synsvidner efter Svenskekrigen, Rigsarkivet.

mures. Paa nordre og vestre Udskud var Fodstykkerne forraadnet, et Vindue manglede, og Gavlen var slaaet ned. Paa Husets vestre Ende var Fodstykkerne forraadnet, og paa søndre Side var 6 Vinduer borte, ligesom der manglede Jernstænger for de andre Vinduer, og Tegltaget var brøstfældigt.

Vindebroen mellem Borggaarden og Ladegaarden var ganske øde.

Af *Inventar* fandtes kun et gammelt Egebord i Fruerstuen og nogle Stykker af en gammel Jernkakkelovn; i Skriverstuen var to gamle Fyrretræsborde og to gamle Bænke af Fyrretræ samt en tom Brevkiste; Lenets Arkiv og Jordebog var borte.

Ladegaarden var ligeledes meget forfalden; den bestod af *det østre Hus* med Ridestald, Folestald og Gæstestald, *Laden*, *søndre Fæhus*, *vestre Hus* samt *Smedie* og *Jordhus*.

Gaardens *Udsæd* havde 1645 været 26 Tdr. Rug, 30 Tdr. Byg og 100 Tdr. Havre, og Høstudbyttet havde været 3 Fold. *Høavlen* beløb sig til 150 Læs, og der kunde staldes 90 Stude.

Det bemærkes, at Jorden var meget kold og vaad, og at Kornavlen fordærvedes af Havtaage og Blæst.

Af Tingsvidner, der er vedlagt Lensregnskabet¹⁾ for 1643, som først blev aflagt 1646, erfares noget nærmere om Forholdene paa Sejlstrup i Svenskens Tid.

Da Slotsskriveren *Søren Jørgensen* fik at vide, at Fjenden var gaaet over til Vendsyssel 18. Jan. 1644, besluttede han at faa Lenets Kassebeholdning, ca. 130 Rdl., ført bort, og han holdt i den Anledning Raadslagning med Lenets Ridefoged *Anders Nielsen Maggaard*, Mølleren *Chr. Jensen* i Sejlstrup Mølle og et Par andre paalidelige Folk, og de blev enige om at faa

¹⁾ Skatteregnskabet.

Pengene, Arkivsagerne og Regnskabsdokumenterne samt andre værdifulde Ting fjernet, inden Fjenden kom til Sejlstrup. Sagerne blev pakket i en Kuffert, som Søren Jørgensen saa skulde køre til Anders Magaards Bopæl, en Gaard i Hundeleve, og det gjorde han saa om Aftenen, og Anders Magaards Hustru *Kirsten Christensdatter* tog imod den og hjalp til med at grave Kufferten ned i Faarestien. Et Par Dage efter besatte Svenskerne Sejlstrup, og efterhaanden som Beholdningerne af Mad og Drikke slap op, foretog de Udflugter i Omegnen for at røve saadant og hvad andet af Værdi, de kunde føre med sig. De blev naturligvis skuffet over intet saadant at finde paa selve Sejlstrup og anede, at det var skaffet bort, og Søren Jørgensen blev truet med Pinsler, hvis han ikke vilde røbe Gemmestedet, hvorfor han flygtede fra Gaarden. Omsider kom Svenskerne paa det rette Spor, og Kaptajnen og et Par Mand tog til Anders Magaard i Hundeleve, og da de ikke kunde faa ham til at røbe Gemmestedet, blev han pint og mishandlet, saa han maatte tages under Bartskærbehandling i Hjørring. Da Søren Jørgensen, der havde holdt sig skjult paa Egnen, fik at vide, at Svenskerne havde været i Hundeleve, fik han Sejlstrupmølleren og et Par andre Mænd til en Nat at tage med til Hundeleve for at faa fat i Kufferten, men den af Svenskerne posterede Vagt paa Gaarden var for paapassende, saa de maatte vende om med uforrettet Sag, og det lykkedes heller ikke Søren Jørgensen senere at komme i Forbindelse med Anders Magaard, der efter sin Hjemkomst fra Hjørring var sengeliggende af Mishandlingen, og den 15. April 1644 døde han i sin Alders 48. Aar og blev begravet i Jelstrup Kirke, hvor hans 24 Uger gamle Datter Maren var blevet begravet 1643, og hvor hans Enke og Børn 1651 lagde en endnu be-

varet Gravsten paa Graven. Indskriften omtaler ikke, hvor Anders Nielsen Magaard var født, men han var muligvis fra Hune Sogn, hvor der i 1600erne var en af Sandflugt ødelagt Gaard af Navn Magaard, der hørte under Sejlstrup Len og vist laa øst for Hunetorp. Om-sider fik Svenskerne opspurgt, at Værdisagerne var nedgravet i Faarestien, og Skærtorsdag 18. April fik de saa Kufferten frem, men blev meget skuffet over det ringe Pengebeløb, den indeholdt, og Anders Magaards Enke kom atter i Forhør. Antagelig blev hun bange for ogsaa at blive mishandlet, og med Hjælp fra Sejlstrupmølleren, Peder Pedersen i Hundeleve og Anders Andersen i Overklit lykkedes det hende at flygte og holde sig skjult, indtil Svenskerne drog bort om Sommeren. 25. Aug. 1645 lod Steen Bille tage Tingsvidner paa Vennebjerg Herreds Ting om denne Sag for at benytte dem som Regnskabsbilag vedrørende det af Svenskerne røvede Beløb; Anders Magaards Enke Kirsten Christensdatter var da blevet gift paany med en Mand i Hundeleve.

Efter Krigens Afslutning 1645 var Befolkningen meget udpint, og maaske var det medvirkende til, at Fæsterne under Sejlstrup blev endnu mere opsætsige end forhen, men det synes dog heller ikke at have været uden Grund, thi det krævedes blandt andet af Lenets Fæstere i *Han Herred* og paa *Hannæs* (!) — en halv Snes Mil borte — at de skulde udføre Høstarbejde til Sejlstrup, og da de 1646 undlod det, rejste Lenets Delefoged, *Jens Pedersen* i Bejstrup, ved Han Herreds Ting 2. Nov. 1646 Tiltale mod 23 af dem til Fæstes Forbrydelse, og fik dem dømt. Dette synes dog ikke at have haft den tilsigtede Virkning, thi Steen Bille fandt sig i Foraaret 1647 foranlediget til at klage til Kongen over Forholdene i Lenet. Bille havde be-

rettet, at Lenets Bønder, som burde arbejde til Sejlstrup Ladegaard, hidtil havde anstillet sig modvillige. Især havde han beklaget sig over Bønderne paa Hannæs og i Han Herred, som han havde været nødsaget til at lade tiltale og dømme fra deres Fæste for deres Modvillighed. De havde derefter nogle Gange lovet Forbedring, men fortsatte med deres Modvillighed, og Bille mente ikke, at han kunde straffe dem eller sætte dem fra deres Gaarde, fordi de var saa mange. Kongen gav derfor 28. Juni 1647¹⁾ Jens Høg til Vang og Manderup Due til Halkær Fuldmagt og Ordre til som Kommissarier at sætte Bønderne fra Fæstet. De skulde ogsaa med Flid forhøre sig om Aarsagen til Opsætsigheden og om, hvem der var Hovedmænd for den, for at disse kunde blive straffet, andre til Eksempel og Afsky. Dernæst skulde Kommissarierne gøre en rigtig Arbejdsbog over, hvad Arbejde enhver Bonde skulde gøre. Det var blevet berettet, at Lenets Gods laa spredt i 16 Herreder, og at en Del af det laa saa langt borte, at der ikke kunde gøres Arbejde deraf. Kommissarierne skulde derhos gøre en Specifikation paa, hvilke af Sejlstrup Bønder der burde regnes for Ugedagsbønder (o: hoverigørende), thi Steen Bille havde ogsaa berettet, at nogle Bønder, der hidtil havde været Ugedagstjenere, boede længere borte fra Sejlstrup end andre, der ikke havde været Ugedagstjenere.

Hvorledes Kommissariernes Undersøgelse med videre forløb, vides ikke — den fandt vist først Sted i Sommeren 1648 —; men ved Vennebjerg Herreds Ting 1. Maj 1648 blev Sejlstrups »Tjenere« (o: Fæstere) i dette Herred tilsagt at møde paa Sejlstrup d. 4. Maj med deres Fæstebreve, for saa vidt Fæsterne havde fæstet af Steen Bille eller hans Fuldmægtige, siden Bille kom

¹⁾ Jyske Tegnelser.

til Lenet, og en lignende Indkaldelse er vel foregaaet i de øvrige Herreder, hvor Lenet havde Gods, idet Formaalet formentlig har været at godtgøre, at Steen Bille ikke havde stillet forøgede Krav til Fæsterne.

15. Maj 1648 og 18. Maj s. A. læstes dernæst paa henholdsvis Vennebjerg og Jerslev Herreders Ting en enslydende Skrivelse fra Steen Bille af følgende Indhold og dateret 10. Maj:

»Eftersom jeg fornemmer, Tjenerne her til Sejlstrup,
 »formedelst jeg hertildags ikke haver villet straffe dem
 »for deres Modvillighed og Forsømmelse, som de beter
 »med hvis de bliver buddet til her til Lenet at gøre,
 »og af den Aarsag kan eragte, det jeg ikke haver straf-
 »fet dem enten paa deres Krop eller Formue, som jeg
 »med al Ret haver kunnet, og det formedelst de des-
 »bedre kunde blive ved Magt og udgive, hvis (o: hvad)
 »de kunde tilkomme med Rette, andet end med Ord
 »og Trusel. Da det Gode ikke haver kunnet hjulpet,
 »haver jeg foregivet (o: bestemt), at skal gøres 2 Dage
 »for 1, de forsømmer, at de lydige skal komme des-
 »mindre til og de modvillige desmere. Jeg haver for-
 »aarsaget det for højere Øvrighed (o: Kongen) at
 »andrage og derpaa bekommet Befaling til tvende
 »gode Mænd (o: Kommissarierne), som herudi skal
 »kende og nogle af de modvillige til Bremerholm i
 »Jern at forskikke med videre samme Befaling inde-
 »holder. Og saa snart Gud vil, jeg denne min Rejse
 »faar endt, det vil til Ende føres, paa det nogle af de
 »modvilligste kan blive straffet og de andre dem der-
 »udi at spejle og for Skade at tage Vare, at det ikke
 »i Fremtiden skal gaa dem ligesaa, og herom vil have
 »dem advaret paa det, de kan vide dem derefter at
 »have at rette, naar de bliver tilsagt for fornævnte
 »Kommissarier at møde«.

Vi ser altsaa heraf, at Kommissarierne ikke endnu havde sluttet Sagen i Maj 1648, ja maaske end ikke var begyndt paa Undersøgelserne; man forhastede sig sjældent i de Tider.

Steen Bille fratraadte Lenet 1. Maj 1651 med en aarlig Pension paa 1000 Rdl., da dets Forhold ganske var blevet omordnet, men endnu saa sent som 10. og 13. Jan. 1653 fandt han sig foranlediget til ved Vennebjerg og Jerslev Herreders Ting at tage Tingsvidner om, hvorledes han havde forholdt sig i de ca. 10 Aar, han havde Sejlstrup Len, og han fik da et overmaade godt Vidnesbyrd af Herredsmændene, der sagde, at de gerne vilde have beholdt ham som Lensmand, om det havde behaget Gud og Kongen, og at han stedse havde haft Medlidenhed med de Fattige. De erklærede ogsaa, at han ikke havde besværet dem med usædvanlig Tyngde, men i de forgangne dyre Aaringer havde han hjulpet dem af sine egne Midler og givet Afslag paa Landgilden for forarmede Folk.

Efter Christian IV's Død 1648 vedtog Rigsraadet at afhænde en hel Del — ca. 20,000 Tdr. Hk. — af Kronens Gods til Dækning af dens Gæld fra Svenskekrigen til en Mængde Kreditorer af forskellige Stænder, og blandt disse Mænd var Borgmester i Arensburg paa Øsel¹⁾ *Jacob Kohl*, der havde forstrakt Kronen med 32,000 Rdl. + paaløbne Renter 841 Rdl. *Jacob Kohl* skyldte imidlertid Oberstløjtnant *Reinhold v. Hoffmann* 5885 Rdl. og gav ham Transport i sin Fordring paa Kronen, hvorefter Oberstløjtnanten fik sin Betaling af denne, og for Restbeløbet, 26,956 Rdl., overdrog Kronen 14. Jan. 1651 Sejlstrupgaard med en Del

¹⁾ Øen Øsel ved Indløbet til Rigabugten hørte under Danmark fra 1583 til 1645, da den afstodes til Sverige.

Gods som brugeligt Pant, men med Indløsningsret (Reluition), til Jacob Kohl.

Hovedgaarden med Bygninger og Avl samt Vandmøllen og Thomas Lauridsens Hus paa Bakken blev beregnet til 90 Tdr. Hk. à 80 Rdl., og Bygningerne ansattes til 600 Rdl., men endvidere fik han en Del Bøndergods i Rakkeby, Smidstrup, Stagsted, Aalstrup, Jelstrup, Gølstrup, Gunderup, Aarup, Sdr. og N. Vraa, Vollerup, Borup, Taars og Krogsdam i Torslev Sogn samt Sæby Mølle og Sæby Enge, hvilket Gods efter dets forskellige Godhed blev beregnet fra 40 til 70 Rdl. pr. Td. Hk.¹⁾. Christen Lange til Rønnovsholm og Henrik Sandberg til Bøgsted fik 8. April 1651 Ordre til at besigtige Bygningerne og Inventaret paa Sejlstrupgaard, naar Overleveringen fra Steen Bille til Jacob Kohl skulde finde Sted, hvilket skete 20. Maj, og Sten Rodsteen til Lerbæk mødte da i Stedet for Henrik Sandberg, og som Jacob Kohls Fuldmægtig var tilstede *Feder Hansen Høyer*, den senere saa bekendte Tolder og Borgmester i Skagen, der 1651 fik Proces med Jacob Kohls Søn om nogle Regnskaber, hvorfor Christen Lange til Rønnovsholm og Henrik Below til Hvidstedgaard fik kgl. Ordre til at dømme i Sagen²⁾.

Ved Aflevering af Sejlstrupgaard blev der afholdt et meget detailleret Syn over Bygningerne og Inventaret under Hensyn til, at Kronen muligt senere vilde benytte sig af sin Indløsningsret. Af Synsforretningsakten³⁾ skal her anføres følgende:

Borggaarden: Det 2 Lofter høje Hus sønden i Gaarden var 19 Bindinger langt og tækket med Tegl samt muret mellem Stolper og med 2 Skorstene muret op

¹⁾ Kronens Pantebog.

²⁾ Jyske Tegn. 1653. Bl. 157.

³⁾ Bilag til Sejlstrup Lens Regnskab 1651.

gennem Taget. Gennem Huset gik *Porten*, der var forsynet med 2 Portdøre. I Huset var en gammel Fruerstue, Borgestuen og Køkkenet, og i Fruerstuen var Dør med Laas for samt 5 Vindueskarme af Eg og 4 Vinduer i hver Karm, endvidere en Karm med 2 Vinduer. I Husets vestre Ende var et lille Sengekammer med en Karm med 2 Vinduer, og i østre Ende af Huset var der ogsaa et lille Kammer, adskilt fra Fruerstuen ved en Fjælvæg, hvilket Kammer ligeledes havde en Karm med 2 Vinduer samt en Paneldør med dobbelt Laas for ind til Fruerstuen, fra hvilken endvidere var en Dør ind til et Halvtagudskud ud mod Borggaarden, og i Gangen ved Fruerstuen var en Trappe op til det nederste Loft, hvorfra der atter gik en Trappe op til det øverste Loft. Under Fruerstuen var Kælder med 3 Rum og Lem op til Fruerstuen, og saavel Huset som Kælderen var temmelig vel ved Magt. Der omtales ikke, hvad det øverste Stokværk anvendtes til, men antagelig brugtes det til Korn.

Kvisten paa søndre Side af Huset var 7 Bindinger lang og med Tegltag samt muret mellem Stolper; der var 5 Karme med 6 Vinduer i hver samt en Kælderhals af Panel ned til en Jordkælder med 2 Vinduer og endelig 2 Døre i Kvisten.

Det vestre Hus var 20 Fag langt, klinet af Ler og med Straatag. Her var Skriverstuen og 3 andre smaa Kamre samt et Hønsehus og et Brænderum. I Skriverstuen var 2 smaa Kamre og et lille Kontor afdelt med Brædder samt en Alkoveseng. Der var muret Skorsten gennem Taget, og der var 6 Karme med ialt 16 Vinduer i. Huset var vel ved Magt.

Paa vestre Side af Huset var en *Kvist*, 4 Bindinger lang og muret mellem Stænger samt tækket med Langhalm. I denne var 4 Fyrrekarme med nye Vinduer i.

I Kvisten var et Sengekammer og et Kontor med Sprinkelværk af Jernstænger for Vinduerne. Endvidere var der i det vestre Hus et Gæstekammer med 2 Vindueskarme med 5 Vinduer i.

Det nordre Hus var 13 Fag langt og muret mellem Stolper paa søndre Side, men klinet paa nordre og tækket med Straa. Det havde 2 Skorstene opmuret gennem Taget. Her var Mælkestue og 2 Gæstekamre med Loft over og temmelig vel ved Magt. I det østre Gæstekammer, der havde Yderdør mod Nord og en Inderdør, var 2 Kamre med ialt 12 Vinduer, og i det vestre Kammer var der 2 Karme med ialt 6 Vinduer i og en Dør ud til Gangen paa søndre Side og en lille Dør ud til nordre Side. I Gangen, der var klædt med Brædder, var ligeledes en Dør. I Mælkestuen var der en Karm med 3 Vinduer og en Dør samt en Dør til et lille Udskud og en Dør ud til Borggaarden. Endvidere var der i Huset en Loftstrappe med Lem for. I Gaarden var endvidere *et lille Hus*, 5 Fag langt og muret mellem Stænger; det havde Straatag og intet Loft. Der var en Dør i Huset, og i nordre Ende var en Fjælgavl.

Det østre Hus var 20 Fag langt, muret mellem Stænger, teglhængt og med 6 Skorstene muret op gennem Taget. Her var en grønmalet Fruerstue med 4 Karme af Egetræ og 4 Vinduer i hver. Endvidere en lukket Kælderhals af Panel og med Dør for. Fra Gangen førte en Dør ind til Fruerstuen, hvorfra der førte Døre ind til 3 smaa Kamre, og i Kamrene var ialt 11 Vinduer (Ruder). Fra Fruerstuen førte ogsaa en Dør til Gangen til Sengekammeret, og over Døren var et Vindue samt 3 Vinduer i Kammeret. Ved Siden af Sengekammeret var endnu et Kammer med Dør og 3 Vinduer. I Gangen var en Dør samt et lille Spisekammer med Dør for og 2 Vinduer i en Karm. Fra Gangen førte

endelig en Dør til Svendekælderen. I Huset var endvidere Bryggers med Ovn og Kølle og en »tuekast« (o: delt) Dør for Bryggerset og 2 Vinduer. Her gik en Trappe op til Loftet og Maltkøllen, og fra Bryggerset førte en Dør ind til Bagerstuen, der havde 2 Vinduer. Østen for Huset var et lille Stakitværk og ligeledes ind mod Borggaarden. Huset var vel ved Magt.

Laden var 16 Gulv og 33 Fag, iberegnet 2 smaa Fag, som Dørene var i. Den vendte i Øst og Vest, var af Klining og havde Straatag. Der var 6 korte og lange Bindinger borte samt 5 Udskud med Bjælker og Fodstykker borte paa vestre Ende. Den nederste Del af Gavlene var muret mellem Stolper, den øverste af Fjæl. Der var 2 dobbelte Porte paa Laden og 2 tvedelte Døre. Ved vestre Ende af Laden var et *Fæhus*, 19 Fag langt, tækket med Straa og af Klining.

Vester i Gaarden var et Hus paa 22 Fag, straatækket og af Klining. Det havde 4 tvedelte Døre og var nylig bygget.

Øster i Gaarden var et Hus paa 35 Fag, tækket med Straa. Vestersiden var af Klining, Østersiden dels af Klining og dels af muret Bindingsværk. Begge Gavle var opmuret indtil Udhængsgavlene, der var af Fjæl. Husets Østerside var meget brøstfældig paa Tømmer. Der var 5 tvedelte Døre paa Huset og Loft over 11 Fag af det. I nordre Ende af Huset var Ridestald med 2 Kamre med Døre for, og i Kamrene var 5 smaa Vinduer.

I Ladegaarden fandtes endvidere en *Smedie* paa 3 Fag og med muret Esse gennem Taget, der var af Fladtør. Huset var muret mellem Stolper.

Broen mellem Borggaard og Ladegaard var vel ved Magt.

Af *Inventar* fandtes i *Fruerstuen* et gammelt Bord

af Eg med dobbelt Plade, en Jern-Kakkelovn med 6 Stykker og 2 Skinner. I *Skriverstuen* var 2 gamle Fyrretræs-Borde, 2 Fyrre-Bænke, en Brevkiste, en Seng med drejede Piller og en gammel drejet Stol. I Stegerset var 2 gamle Retterbænke. I Ladefogedens Kammer et gammelt Sengested og et gammelt Bord. I Borgestuen et drejet Bord af Eg og 3 gamle Bænke.

Alle Papirer vedrørende Gaarden saavel som Tingbøgerne (fra Børglum Herred) blev nedlagt i Kisten i *Skriverstuen*, der forseglede af de to Adelsmænd for at forblive urørt, indtil Kongen traf Bestemmelse om, hvad der skulde gøres med dem.

Da *Jacob Kohl* havde faaet Gaard og Gods overdraget, satte han sin Søn *Henrik Kohl*, der var gift med *Ane Bay*¹⁾, til at bestyre Ejendommen, hvilket blev et brydsomt Hverv for ham, da *Jacob Kohls* økonomiske Forhold efterhaanden blev værre og værre.

Om *Jacob Kohl*, der døde 1656, skal oplyses, at han var gift med *Agate Petri*, der overlevede ham, og de havde 14 Børn, som sammen med Moderen fik mange Ubehageligheder af denne jyske Besiddelse. Børnene var²⁾:

1. *Jacob*, opholdt sig 1651 i København hos Boghandler *Jokum Müller* eller *Molken*.
2. *Karl*, opholdt sig 1651 i Kbh.
3. *Henrik*, Bestyrer paa *Sejlstrup* 1651—56³⁾, var 1660 Forvalter paa *Hæstrupgaard*⁴⁾.
4. *Antoni*, opholdt sig paa *Sejlstrup* 1651—56.
5. *Johannes*, opholdt sig paa *Sejlstrup* 1651—56.
6. *Andreas*, levede 1656.

¹⁾ En *Johan Bay* fra Lolland opholdt sig 1656 paa *Sejlstrup* hos dem.

²⁾ *Børglum Herreds Tingbog* 5/5 til 5/8 1656.

³⁾ Se foran.

⁴⁾ *Jerslev H. Tgb.* 30. Aug. 1660.

7. *Nicolaus*, opholdt sig paa Sejlstrup 1651—56.
8. *Frederik*, levede 1656.
9. *Helene*, levede 1656.
10. *Anna Sofie*, levede 1656.
11. *Margrete*, levede 1656.
12. *Katrine*, levede 1656.
13. *Apolone*, levede 1656.
14. *Mette*, levede 1656.

Ligesom Jacob Kohl havde faaet udlagt Jordegods fra Sejlstrup Len for sin Fordring paa Kronen, havde *Christian Lund*, Borger og Indvaaner i Christianstad i Skaane, faaet udlagt 3 (?) Gaarde i Gølstrup og 8 Gaarde i Hundeleu, og Købmand *Verner Klaumann*, Raadmand i Kbh. († 1657), og Stadshauptmand i Kbh. *Jørgen Mathisen* havde faaet udlagt 9 Gaarde i Hundeleu. Alt dette Gods overdrog de til Jacob Kohl, der lagde det under Sejlstrup¹⁾.

Da Borgmester Jacob Kohl i Arensburg ikke selv havde Midler i fornøden Maalestok til under Krigen 1644—45 at forstrække Christian IV med, laante han Penge hos *Galtie Grates* og *Andreas Peitersen van Stawern* i Amsterdam, og 1649 gav han dem Transport i en Fordring paa den danske Konge paa 12,000 Rdl. Da Kohl døde 1656 efter 1651 at have faaet Sejlstrupgaard med en Del Gods udlagt for sin Fordring paa Kronen, skyldte han endnu Hollænderne 7990 Rdl., og hans Arvinger indgik da paa at overlade dem Sejlstrupgaard med Vandmølle og 2 smaa Bol (Møllegaard og »Paa Bakken«) til brugeligt Pant, hvilken Overlevering fandt Sted ved 2 Adelsmænd 2. Juni 1656. 15. Juli s. A. stævnedes Henrik Kohl paa Børghlum Herreds Ting *Galtie Grates* og Medinteresserede for Sejl-

¹⁾ Vennebjerg H. Tgb. 21. Juli 1651 og 22. Juni 1653.

strup Port for Synsafhjemling over Gaardens Bygninger.

Af et Synsvidne af 19. Sept. 1654, optaget ved Børglum Herreds Ting, ses, at Bygningerne da var saa forfaldne, at den *søndre Kvist* paa det store røde Hus stod paa Fald og skulde nedtages, 4 Gulv af *Laden* var for nogle Aar siden nedblæst og skulde opføres paany, og *Reberhuset* i Ladegaarden (3: Fæhuset), 19 Bindinger, stod paa Støtter og var forraadnet paa Tømmer og Tag, saa det skulde ogsaa nedbrydes, men Henrik Kohl maa have anstrengt sig med Hensyn til Bygningernes Forbedring, thi efter Synsvidnet af 15. Juli 1656 var *det store Hus* helt igennem vel ved Magt og de øvrige Huse i Borggaarden ogsaa i ordentlig Stand, og paa det østre Hus var der nu 9 Skorstene til 6 Ildsteder.

Ladegaardens Huse var ogsaa gennemgaaende »vel ved Magt«; der var kommet nyt Straatag paa flere af dem, Smedien havde faaet Straatag i Stedet for Tag af Fladtørv, og der var nylig opsat et *Jordhus* med 11 »Rejs« (Par Tagspær) vesten for Fæhuset; det var dog tækket med Fladtørv.

Jacob Kohl havde imidlertid mange flere Kreditorer end de to Hollændere, af hvilke *Andreas v. Stawern* var død før 1656, og hans Enke og Søn *Peiter Andreasen v. Stawern* i Amsterdam indtraadte som Pant-havere i Sejlstrup i hans Sted. Blandt andet skyldte Jacob Kohl 5175 Rdl. specie til Købmand *Thomas Jensen Ringkøbing* i Amsterdam i Henhold til Gælds-brev dateret Stockholm 30. Okt. 1654, og Thomas Ringkøbing stævnedes derfor Jacob Kohls Enke og Børn med Landstingsstævning og krævede Indvisning i Sejlstrupgaard og Gods for sin Fordring, hvad han ogsaa

fik, men naturligvis bag efter de Panthavere, som forud havde gjort deres Krav gældende¹⁾.

29. Sept. 1651 og 20. Sept. 1655 havde Jacob Kohl pantsat en Del af Sejlstrup Gods til Oberstløjtnant over Bohuslenske Regiments *Johan v. Wittberg* for 7000 Rdl.; Wittberg krævede 29. Juli 1656 paa Børglum Herreds Ting Indvisning i Pantet, men Sagen blev afvist, da Stævningen ikke var lovlig forkyndt for Henrik Kohl.

Mere Held havde Raadmand i Kbh. *Verner Klau-mann*, Raadmand i Kbh. *Henrik Friis'* Arvinger, Stads-hauptmand i Kbh. *Jørgen Mathiesen* og Handelsmand i Kbh. *Samuel Meher*, der havde faaet 7 Gaarde i Smidstrup i Sejlstrup i Pant af Jacob Kohl for 2500 Rdl. specie; de fik 16. Sept. 1656 ved Dom Indvisning i Pantet.

Henrik Kohl stævnedes 1656 af flere andre for store Gældsposter fra Faderens Tid, men der var vist ingen Dækning til dem, bl. a. stævnedes han af *Christian Lund*, (før i Christianstad i Skaane) nu i Sct. Peders Kloster i Skaane, for 2090 Rdl. specie²⁾.

1660 fik Oberstløjtnant Johan v. Wittbergs Enke, *Katrine v. Vittinghoff*, ved Kommissarier Indvisning i Sejlstrup Gods for Jacob Kohls Gæld til hendes af-døde Mand, men da *Thomas Ringkøbing* i Amsterdam erfarede det, og han jo for lang Tid siden havde faaet Indførsel i Pantet, klagede han til Kongen, der 4. Feb. 1661 befalede, at han ikke maatte »præjudiceres«³⁾ (c: paaføres Tab derved). Det lykkedes dog Fruen at redde noget Gods, saaledes i Sønder Vraa Sogn, og til Foged over sit vendsysselske Gods antog hun Peder

¹⁾ Børglum H. Tgb. $\frac{5}{8}$ til $\frac{5}{8}$ 1656.

²⁾ a. St. 14. Oktbr. 1656.

³⁾ Børglum H. Tgb. 1661 (Dato mgl.).

Dyrskjøts Svigerfader *Jens Sørensen Steen* i Sdr. Vraa og efter hans Død Sønnen *Søren Jensen Steen* i Sdr. Vraa, men 1681 tiltaltes han af Fru Katrine Vittinghoff's Søn, Oberstløjtnant ved Drabantgarden *Johan Didrik v. Wittberg* for manglende Betaling af Godset 741 Rdl.¹⁾. Han undskyldte sig med, at en Del af hans Kvæg var død af Lungesot og Resten fordærvet deraf, men han blev dømt, og Oberstløjtnanten udvirkede 17. Sept. s. A. kgl. Arrestordre over ham, hvilken tinglystes 24. Okt. 1682. Søren Jensen Steen drev iøvrigt en ret omfattende Sagførervirksomhed, og han blev senere Ridefoged til Nibstrup, men her gjorde han sig ogsaa skyldig i Underslæb og rømte 1708 paa en Hest med 500 Rdl.²⁾. Om Katrine v. Vittinghoff skal endnu anføres, at hun 1699 boede hos sin Datter og Svigersøn, *Anne Dortea v. Wittberg*, gift 1665 med Oberst til Hest *Otto Hartvig v. Deden* til Dragsgaard i Bælum Sogn, hvor hun døde 1727 efter 17. Nov. 1699 at have solgt sit Jordegods i Vraa ved Auktion³⁾.

Vi har foran hørt, at Købmand *Thomas Jensen Ringkøbing* i Amsterdam 1661 havde klaget til Kongen over, at Fru Vittinghoff havde gjort Udlæg i Sejlstrup Gods. Han var Søn af Borgmester Jens Olufsen i Ringkøbing († 1646) og havde flere Søsken, bl. a. Søsteren Mette Jensdatter, gift med Købmand Laurids Baggesen i Ribe⁴⁾, og han omtales i Holbergs Danmarks Riges Historie III. 95 ff som en streng Kreditor overfor Jokum Beck til Gladsaxe, der satte sin store Formue til paa sit Alunværk og efter sin Død 1682 maatte staa 2 Aar ujordet, fordi der manglede Penge til standsmæssig Begravelse. Thomas Ringkøbing, der

¹⁾ a. St. 2. Aug. 1681.

²⁾ a. St. 26. April 1708.

³⁾ a. St. 23. Juni 1707.

⁴⁾ Jyske Saml. I. V. 68—70.

forøvrigt 1661 boede i Haarlem, men ellers altid nævnes i Amsterdam, var en meget formuende Mand, der ogsaa overfor sin Søsters umyndige Børn i Ribe gik haardhændet frem, og af Sejlstrups Gods lykkedes det ham at bjerge Fæstegods i Rakkeby, Smidstrup, Sønder og Nørre Vraa, Kirkholm i Vejby og Sulbæk Enge nord for Sæby, men det kneb for ham med at faa Afgifterne ind, og 19. Jan. 1669 stævnedes hans her-værende Fuldmægtig *Iver Poulsen (Vilholt)*, Forpagter paa Sejlstrup, hans Fæstebønder i Børglum Herred for Restancer fra 1668, saa han lod ikke Gælden blive gammel. Han døde vist 1680 uden at efterlade sig Livsarvinger og arvedes derefter af en Mængde Slægtninge. Sulbæk Engene havde han 1662 bortfæstet paa Livstid til daværende Borger i Sæby *Christen Christensen*, senere boende i Kirkeskov i Albæk, Birkeskriver til Voergaard og Stamfader til den dansk-norske Slægt Kjærskov. Chr. Christensen opdyrkede i Aarene 1680—83 disse Enge, udgrøftede og indhegnede dem samt gødgede dem med Tang til Kornavl, men efter Thomas Ringkøbings Død havde hans Arvinger 1682 solgt Engene til *Mathias Pedersen Søltoft* paa Hørbylund, der atter havde overdraget dem til Pastor *Albrecht Christensen* i Volstrup, som 1683 tog Engene i Besiddelse, og da Chr. Christensen mente sig forurettet, stævnedes han Thomas Ringkøbings Arvinger for Børglum Herreds Ting¹⁾, hvor han dog henvistes til Landstinget, da Fæstebrev og Skøde var modstridende. Disse Arvinger var: *Jens Jensen*, Raadmand i Ringkøbing og vel Broder til Thomas Ringkøbing samt gift o. 1650 med *Ingeborg Pedersdatter Baggesen* fra Ribe, *Rasmus Pedersen*, Raadmand i Ringkøbing, *Peder Jensen*, *Margrete Jensdtr.* og *Maren Jensdtr.*, salig *Jens Nielsens*,

¹⁾ 5. Juni, 10. Juli, 7. Aug. 1683.

alle i Ringkøbing, *Laurids Lauridsen Baggesen* (Borgmester i Varde, død 1695, Søstersøn af Thomas Ringkøbing), *Thomas Andersen Vendelbo*, *Hans Gregersen Hvid* og *Jens Lauridsen Baggesen*, Raadmand i Ribe (død 1702)¹). En Arving efter Thomas Ringkøbing var antagelig ogsaa den dydrige Matrone *Vibeke Jensdtr.* i Ribe, der 1686 ejede Nørgaard i Smidstrup²).

Den overvejende Del af det Fæstegods, Jacob Kohl havde faaet med Sejlstrup, kom iøvrigt senere tilbage til Gaarden, da *Arnold Chr. Dyssel* 1689 købte den, men noget kom dog til Rønnovsholm, Ormholt, Vrejlevkloster og Linderungaard.

Ved *Sejlstrup Mølle*, men paa den anden Side af Aaen og i Harreslev Sogn laa et Stykke Jord, som blev brugt af Mølleren, og som 1688 blev sat for 1 Td. Hk. Det kaldes en »Have«, hvilket vil sige et inddiget eller indhegnet Jordstykke, og der havde fra ca. 1600 været svaret en Landgilde af 1 Td. Byg samt 1 Td. Byg i Stedet for Arbejde. Dette Jordstykke tilhørte 1662 tidligere kongelig Kaptajn *Chr. Dencker*, der vel havde faaet det udlagt for en Fordring paa Kronen, og han udstedte 19. April 1662 Gælds-brev til *Peder Dyrskjødt*, da Underskriver paa Aastrup, for 44½ Sletdaler mod, at Dyrskjødt fik Indtægten af Jorden³), som senere kom under Aastrup.

Da Hollænderne Galtie Grates og v. Stawern 1656 overtog Sejlstrupgaard fra Jacob Kohls Arvinger, sendte de straks en paa Tysk affattet Ansøgning til Kongen, i hvilken de redegjorde for den Maade, paa hvilken de havde faaet Gaarden, og da de ikke kunde

¹) Se endvidere Børglum H. Tgb. 9. Aug. 1681 og 28. Nov. 1682, da Thomas Ringkøbings Arvinger stævner Fæstere for Restancer fra 1678—82.

²) a. St. 29. Juni 1686.

³) a. St. 23. Oktbr. 1666.

gøre noget ved denne store Gaard med de øde og ubebyggede Marker, som der ingen Hovbønder var til at drive eller til at vedligeholde Bygningerne, ansøgte de om, at Kongen allernaadigst vil anse deres store Skade og tage Gaarden igen mod at betale dem de 7990 Rdl., som de havde overtaget den for, eller i modsat Fald vil tillade, at de udstykkede en Del af Marken i smaa Bøndergaarde eller Husmandssteder til bedre Fremme af Agerbruget og brugte Resten af Marken og Husene til bedste Nytte for dem selv. Endvidere androg de om at maatte nedbryde de gamle, ubrugelige Bygninger paa Borggaarden til at reparere de andre med, samt at disse Omkostninger maa blive dem godtgjort ved en senere Afstaaelse af Sejlstrup. Og endelig søgte de om, at de Bønder, der fra Arildstid havde leveret Straa eller Langhalm til Tækning af Ladegaarden paa Sejlstrup, fremdeles maa svare denne Ydelse.

Kongen bevilgede, at de maatte bygge Huse paa Gaardens Mark og gøre sig den saa nyttig, som de formaede, samt at de maatte nedbryde Borggaardens gamle Huse og reparere Ladegaarden med Materialet¹). Der blev dog næppe foretaget noget ved Sejlstrup foreløbig, thi i Oktober 1657 rykkede de svenske Tropper op gennem Jylland og besatte hele Halvøen, og først i Foraaret 1660 kom der roligere Forhold igen, efter at vore Allierede, Polakker og Brandenburgere, havde huseret her værre end Svenskerne.

Hvorledes Forholdene var paa Sejlstrup i disse Krigstider, vides ikke, men 27. Nov. 1660 blev der paa Børglum Herreds Ting paa Foranledning af kongelige Kommissarier, som skulde besigtige Kronens Gods saavel som det fra Kronen pantsatte Gods, optaget Synsvidne over Bygningerne paa Sejlstrup, og det ses

¹) Jyske Reg. 25. Septbr. 1656.

deraf, at det *2etages Hus* sønderst i *Borggaarden* var meget medtaget paa Træværket, særligt paa søndre Side, og Lofterne var meget skrøbelige; Gavlen paa østre Ende hængte paa Fald, og af Husets 7 Skorstene var det meste ovenfor Tagryggen nedfaldet. Det *vestre Hus* i *Borggaarden*, 20 Bindinger, var ganske ubrugeligt, Vinduer og 5 Døre var borte, og Huset syntes ikke værd at reparere. Det *nordre Hus*, 14 Bindinger, manglede Størstedelen af Loftet, og Fodtræerne paa søndre Side, vestre Ende og nordre Side var ganske borttraadnet. Paa det *østre Hus* var Fodtræet ligeledes borttraadnet paa østre Side, og i Fruerstuen var en Del Vinduer udslaaet. I *Ladegaarden* stod det *vestre Hus*, 22 Bindinger, paa »Syller« (afstivet med Støtter) og 5 Døre var borte, et *Hus vesten for Laden*, i hvilket der kunde være 40 Øksne, havde hverken Tømmer eller Tag, af *Ladens* vestre Ende syntes 4 Gulv at være borte, men ellers var den ved Magt. Der var intet Korn avlet til Gaarden¹⁾.

I Aarene 1660—84 var Sejlstrup bortforpagtet til *Iver Poulsen (Vilholt)*, der i 1650 havde været Ridefoged til Bøgsted. Hans Besætning paa Sejlstrupgaard var 1682 10 Heste, 2 Føl, 26 Øksne over 4 Aar, 14 unge Øksne, 10 Kvier, 16 Ungkreaturer og Kalve, 26 Vædre, Faar, Lam samt 8 Svin. Han boede paa Gaarden sammen med sin Hustru, 1 Søn og 1 Søster, og han holdt 8 »Drenge«, 3: Karle og Piger²⁾.

Imidlertid betalte de hollandske Ejere ikke de kongelige Skatter af Gaarden, hvis Drift vel ikke betalte sig, og efter at de var kommet i en Skatterestance paa 1128 Rdl., til hvis Inddrivelse der havde været indlagt Eksekverer (Militære) paa Gaarden uden Virkning,

¹⁾ Jyske Saml. I. IX. 141 f.

²⁾ Kvæg og Kopskat Mandtal.

blev den 25. Marts 1684 ved Dom af Børglum Herreds Ting kendt hjemfalden til Kongen, hvis Panthaverne ikke indløste dem inden Aar og Dag, hvad de ikke gjorde, og fra 1. Maj 1685 bortforpagtedes Gaarden af Staten til *Helmich Galskyt* af Kornumgaard, hvis Fader Peder Thomsen Galskyt i sin Tid (1650) havde været Steen Billes Ridefoged til Sejlstrup, men ogsaa da levede paa Kornumgaard, hvad Helmich Galskyt ogsaa vedblev at gøre. Helmich Galskyt fik Gaarden paa de Betingelser, at han skulde være fri for alle Hartkornsskatter og Tiender, Staten skulde lade Husene istandsætte, og endvidere skulde der forrettes Hoveri til Gaarden af 18—20 Plove af Kronens Gods, af hvilke Plove der ogsaa skulde ydes Tørveskæring, Kørsel til Aalborg, Hjørring eller Stranden m. v. Galskyt skulde saa svare 300 Rdl. aarlig i Forpagtning, men Kronen havde vist ikke det fornødne hoverigivende Gods i Egnen at afgive til Sejlstrup, og Forpagtningskontrakten blev derfor forandret, saa Galskyt ikke fik Hoveri til Sejlstrup, men fik Forpagtningsafgiften nedsat til 160 Rdl.¹⁾

Da Staten overtog Sejlstrup 1684, var i Følge Sognevidne af Børglum Herreds Ting 25. Juni s. A. *det søndre, store Hus*, 2 Lofter højt og 20 Bindinger langt, tækket med Tegl paa de 13 østre Bindinger, men med Straa over de øvrige. Vesten for Porten var paa søndre Side et Udhus tækket med Tag. Af Skorstenene var 2 faldet ned, og Jordkælderen under Husets 10 østre Fag var ganske forfalden paa Grundvold og Bjælker. Hele Brøstfældigheden ansloges til 550 Rdl.

Det østre Hus, 21 Bindinger, med Udskud ved østre Side af de 17 Bindinger havde Jordkælder under 6 Bin-

¹⁾ Aalborg og Viborg Stifters Kopibog B.

dinger og havde Tegltag. Heri var Kølle, Bagerovn m. m. — Brøstfældighed 500 Rdl.

Det vestre Hus, 21 Bindinger og tækket med Straa, havde Skorsten i søndre Ende og ved denne Ende var der vesten ud bygget et lille Hus paa 4 Fag. — Brøstfældighed 100 Rdl.

Det nordre Hus i Borggaarden omtales ikke og var vel blevet nedtaget.

I *Ladegaarden* fandtes følgende Huse:

Det vestre Hus, Bygfældighed 70 Rdl.

Laden inden i Gaarden, 12 Gulv, Bygfældighed 80 Rdl.

Det østre Hus med Øksenstald og Kohus, 36 Bindinger, ganske øde paa Tømmer og Tag, Bygfældighed — — 210 Rdl.

Smedien, 4 Bindinger, Bygfældighed 4 Rdl.

Vindebroen var optaget og erstattet med en Tørv- og Grusvase¹⁾ over Graven og Rækværkerne var nede ved begge Sider. Skulde der igen laves Træbro med Rækværk, vilde det koste 56 Rdl.

Og endelig var der Brøstfældighed paa *Vandmøllen* med Hus for 6 Rdl.

I Helmich Galskyts Forpagtningskontrakt fra 1684 hedder det, at det 2 *Loft høje Hus* nu var ganske forfalden, ruineret og stod paa Fald. Det skulde derfor nedbrydes og laves til et 1etages Hus med mindst mulig Bekostning og med Anvendelse af, hvad der var anvendeligt af det gamle Materiale.

Hermed forsvandt vel det sidste Minde om Sejlstrups Stortid.

Vi skal nu ikke følge Gaardens Historie videre, men

¹⁾ Opfyldning.

kun bemærke, at Staten 1687 atter afstod Sejlstrup som Dækning af en Del af dens Skyld til Kancellisekretær *Peder Rodsteen*, hvis Farbroder, Admiral *Jens Rodsteen*, 1689 solgte den til den senere Amtmand *Arnold Dyssel*, og med ham kom Sejlstrup atter til Magt. Gaarden med Møllen og et Par Huse stod efter Matriklen 1664 for 90 Tdr. Hk., og Rodsteen tog den for 2700 Rdl., men efter Matriklen 1688 blev Hartkornet nedsat til 55 Tdr. Med Hensyn til Husenes Istandsættelse 1685 var det nok saa som saa, thi 21. Dec. 1688 nedblæste et 16 Bindinger langt Hus i Lade-gaarden, vel det gamle Fæhus²⁾).

²⁾ Børglum-Jerslev H. Justitspr. 10. Jan. 1689.